

Entrevista a Dominic Keown

El català a la ciutat dels Beatles

Aquest professor de català de la Universitat de Liverpool va nèixer a Manchester el 2 d'octubre de 1954, és a dir, el mateix dia de la constitució de l'Anglo-Catalan Society. Era una bona premonició, perquè en serà el secretari.

A bans de començar l'entrevista em confessa que la dona li ha fet dues recomanacions: "No digues bajanades i, sobretot, no dones l'adreça, que els *blaveros* són molt bèsties".

—*Sé que és un gran seguidor del Barça. Enguany, doncs, sí que deu estar content.*

—Sí, és l'any del Barça. Ja era hora que guanyés alguna cosa, perquè jo he hagut de patir molt. Són 17 anys molt llargs patint. També sóc seguidor del Llevant.

—*Sol passar això.*

—A nivell popular, el Llevant és l'equip més demòtic del país. Els del València són uns nouvinguts. Són una extensió del Reial Madrid: els *merengues* de sempre.

—*Deixem el futbol i passem a la poesia. ¿Per què es va decidir a estudiar la poesia catalana al País Valencià?*

—És molt curiós. Jo m'havia dedicat a l'estudi de la poesia catalana quan feia el tercer cicle a Anglaterra i m'havia interessat sobretot per l'obra d'avantguarda, Foix, Salvat-Papasseit i tota aquesta generació d'abans de la guerra. Després va donar la casualitat que l'Institut Shakespeare de València estava buscant algú que col·laborara en la traducció d'Ausiàs March a l'anglès. Manuel Conejero, el mestre del Palau, em va invitar a venir a València, em van pagar el viatge i això quan estàs aturat és un gran avantatge. Així doncs, hi vaig col·laborar. Era el 1985. Com que de sempre m'havia interessat la poesia, vaig començar a mirar què hi havia per aquí. Hi

vaig tornar a l'any següent per continuar la traducció i des d'aleshores ha estat sistemàtic. Ara el meu interès acadèmic és, més aviat, per la poesia valenciana.

—*¿La poesia de la generació dels setanta era tan hermètica com s'ha dit?*

—Jo, d'entrada, em negue a utilitzar els

la dels anys vuitanta, quan comencen a adonar-se que ser poeta és una feina que necessita un aprenentatge bastant intens.

—*¿Què en diu, aleshores, de la poesia dels vuitanta?*

—Mira, Vicent Andrés Estellés és tan poeta dels vuitanta com dels cinquanta.

M'imagino que parles de la poesia jove. La poesia és jove, és madura i també és vella. És una experiència llarga com la vida. Poetes com Lluís Roda, Jordi Botella, Manuel Garcia i Grau, Josep Ballester, Vicent Berenguer... són bons poetes, demostren entendre com s'ha de fer un poema, de la tècnica, de les possibilitats de vers. Tanmateix, són joves i no han assolit encara el cim d'un Estellés, que, per mi, és un dels millors poetes de l'estat.

—*Ja que parla d'Estellés, ¿no creu que ha publicat mas-*

sa?

—Sí, sens dubte. No tot el que ha publicat és bo, però una part de la seua producció és poesia de la més alta categoria. Podríem dir el mateix de Neruda, Lorca, Yeats, el gran poeta irlandès. Això és normal. Si pots aconseguir una expressió intensa en el 20% del que has escrit, has aconseguit molt dins del món de la poesia.

—*Tornem als poetes joves, als més joves.*

—Jo trobe que la situació de la poesia aquí és molt més encoratjadora que al meu país. Allà és molt difícil publicar i ser reconegut. Aquí l'aspirant a la poesia té moltes més possibilitats. Hi ha més afició a la

Si no ens ajuden, com a mínim que no facen tombarelles amb el nom de la llengua.

APXIU

termes *generació, realistes i formalistes*. La poesia catalana sempre ha tingut un desenvolupament bastant racional i comprensible. Castellet i Molas van inventar una generació. La generació dels setanta és un altre invent. La primera obra de Jàfer, Jaén i Navarro, per a mi és molt dolenta. Com també la poesia social de la generació anterior era dolenta. És poesia dolenta i punt. La bona poesia s'ha de buscar en les obres dels poetes de sempre: Jaume Pérez Montaner, Vicent Salvador, Marc Granell, Josep Piera... que continuen una línia coherent dins de la tradició poètica catalana del segle XX. La poesia de Navarro, Jàfer i Jaén que més m'agrada és

poesia. Però ho torne a dir, són molts anys d'aprenentatge i no tots hi arriben. Serà interessant veure com acaben tots aquests que darrerament s'han llançat a la poesia. Jo no crec que tots continuen. Però dels tres milions de poetes al País Valencià, confie que cinc o sis resultaran.

—*Si comparem la poesia del País Valencià amb la de la resta de Catalunya, ¿a quines conclusions hauríem d'arribar?*

—No sé si s'ha de traure cap conclusió. Jo veig els Països Catalans com un conjunt. Crec que era Eliot qui parlava sempre d'una possible fricció entre el centre del país i les regions. Això no ho he trobat mai en la poesia valenciana. En el context de la tradició poètica catalana, els valencians, els veig molt més a dins que a fora, fins i tot més a dins que molts poetes del Principat. Un poeta com, per exemple, Marc Granell, el situe al centre de la poesia catalana, en una línia que va començar amb Salvat Papasseit i continua amb Miquel Martí i Pol; de Jaume Pérez Montaner, seria difícilíssim dir, des d'un punt de vista del contingut i de l'expressió, que no fos catalaníssim. Ara, on veig una divergència és en la crítica. Fuster no compartia sempre la mateixa línia d'investigació, ni la mateixa metodologia. Ell treballava d'una manera bastant independent, mentre que hi ha una línia coherent i rígida a la Catalunya estricta. Fuster sempre ha estat una veu diferent, no sempre discrepant, però independent. Això és bo, és molt més sa. Una de les coses que menys m'agrada de l'acostament crític de la tradició principatina és, precisament, la manca de diversitat. Fins i tot fa la sensació que és un joc de clan: hi ha dues o tres famílies que ho controlen com una màfia.

—*Sé que és un dels seus temes preferits. Parle'ns de les antologies.*

—Durant el franquisme em pareixen molt positives. Intenten promoure una literatura molt reduïda. Eren sobretot una obra de resistència cultural. En això estic totalment d'acord. És per això que no tinc res en contra de la *Poesia catalana del segle XX* de Castellet i Molas. La intenció dels antòlegs és claríssima. El problema ha arribat després: les antologies han controlat la promoció i l'apreciació de la poesia catalana. A més a més, han controlat l'acostament crític a aquest fenomen literari. Han emprat la metodologia de Castellet i Molas, una metodologia tendenciosa. El que més m'estranya de les antologies posteriors a la *Poesia catalana del segle XX* és que reconeixen les deficiències d'aquesta manera d'acostar-se al text, però en lloc de canviar radicalment

Al País Valencià s'ha de plantar cara i moure el cul. ARXIU

de plantejaments continuen amb la mateixa metodologia, encara que no estiguen d'acord amb els propòsits de Castellet i Molas —uns plantejaments que, com ha dit Fuster, foren una invenció. El que jo voldria és una antologia de caire històric. Una antologia com la que va confeccionar Joan Fuster, que no aspirava a més que donar exemples de poesia valenciana dins un context coherent. No estic en contra de les antologies, estic en contra de les antologies que Fuster va anomenar crítiques. Les que m'agraden són les històriques, que només serveixen per a oferir una mostra de l'expressió poètica, amb certs detalls històrics per a ajudar l'estudiant.

—*¿Es decideix a fer-ne una, d'antologia?*

—El que vull fer és una mostra, i ja veus que no faig servir la paraula antologia, de la poesia valenciana traduïda a l'anglès. Hi afegiré una introducció totalment històrica, petita i objectiva. Ho vull fer amb una mostra bastant àmplia dels poetes. El primer volum tindrà quatre poetes, el segon quatre més, per donar als anglòfons una idea de la riquesa de la poesia valenciana sense voler homologar, categoritzar, classificar; la meua base seria el que jo considere un bon poema: si el poeta és bo, farem una antologia traduïda de la seua obra.

—*¿Cóm es veu la literatura catalana en general des de les Illes Britàniques?*

—Hi ha molta gent a qui estranya força que estudiem català a les Illes Britàniques, però en tenim una llarga tradició. A Liverpool el català s'ha estudiat ininterrompudament des del 1916. Deu ser la institució on s'ha estudiat català durant més temps a tot el món. Allà hi ha 12 universitats on s'ensenya català. Es considera una assignatura més de la Facultat de Filologia. A Liverpool hi ha més gent que estudia català que italià, rus, holandès. Si vas a la Universitat de Liverpool i dius que estudies català, ningú no s'espanta. Si vens aquí i dius que estudies català a Liverpool, et pregunten per què. Pel que fa a la poesia, en el món de l'Europa del 92, la poesia no és una comoditat vendible. No hi ha molts estudiants de poesia, perquè tampoc no és l'època de la literatura, però això passa amb totes les llengües.

—*¿Com veu la situació de la llengua a Catalunya i al País Valencià?*

—Al País Valencià s'ha de plantar cara i moure el cul. Tothom al País Valencià coneix el problema, no crec que faça falta que jo done també la meua opinió d'insatisfet, frustrat, empipat, amb la política lingüística de la Generalitat valenciana. Però una cosa diré: nosaltres estem ampliant l'estudi del català a les Illes Britàniques, cada vegada tenim més demanda i, per la seua actuació, la Generalitat valenciana ens està debilitant perquè no rebem l'ajuda necessària. El rebem de la Generalitat de Catalunya, però ens en cal també de la valenciana. La Generalitat valenciana ha de reconèixer el seu deure de promoure la llengua autònoma, que és el català, és clar, i no fotem amb el valencià, perquè això de dividir ens afebleix. Nosaltres volem promoure el català com una llengua d'11 milions d'habitants als Països Catalans, amb 7 milions de parlants. Ara, si tenim aquí un govern entestat a dir que és el valencià i no el català, i fer tombarelles, nosaltres ho tenim més difícil per a donar coherència al nostre desig de promoció. També ho podria dir això, de les Illes Balears. Una cosa que els demanaria és que, si no ens ajuden, com a mínim que no facen tombarelles amb el nom de la llengua. Faria referència ara a una declaració de professors de català de tot el món, reunits a València en els Premis Octubre: vam invitar la Generalitat valenciana a contribuir plenament en la promoció del català fora de l'àmbit dels Països Catalans. No n'hem sabut res encara i això és una cosa essencial per a la promoció exterior.

Daniel P. Grau